

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

Суспільствознавчі та політологічні традиції у Запорізькому педагогічному інституті зародилися в кінці 30-х рр. ХХ ст. Зі здобуттям Україною в 1991 р. незалежності та початком розбудови власної держави актуалізувалася потреба в фахівцях у галузі теорії та практики політичної науки та державного управління. Тож у 1992 р. у ЗДУ була створена кафедра політології. У 1992 р. вона стала випусковою зі спеціальності «Політологія» (як додаткової), передбачаючи при цьому повноцінну аудиторну та практичну підготовку. В 1996 р. відбувся перший випуск восьми спеціалістів за спеціальністю «Політологія».

У 1992 р. на історичний факультет, зокрема на кафедру філософії та соціології, повернувся В. П. Бех. Він заснував лабораторію соціальних технологій, а потім, за підтримки В. І. Воловика та ректора ЗДУ В. О. Толока, ініціював створення факультету соціології та управління. У цей період були підготовлені справи для ліцензування та акредитації, а також розпочато підготовку політологів. Процес створення факультету тривав із 1995 р., коли на історичному факультеті було відкрито спеціальність «Соціальна робота», а в 2001 р. – «Соціологія».

Згідно з рішенням Вченої ради ЗДУ, наказами МОН України і ЗДУ, у 2001 р. було створено факультет соціології та управління з кафедрами політології і теорії управління; кафедру політології і теорії управління очолив В. П. Бех, який був організатором та першим деканом

**ЛЕПСЬКИЙ
Максим
Анатолійович**

*Декан факультету,
Доктор філософських
наук, професор*

факультету. Завідувачем кафедри соціології стала канд. філос. наук, доц. Т. Є. Николаєва.

До середини 2003 р. факультет складався лише з трьох підрозділів деканату, кафедри соціології, кафедри політології та теорії управління. У 2003–2004 н. р. почала діяти кафедра теорії та практики управління.

Наприкінці 2002 р. в. о. декана був канд. іст. наук Є. Г. Цокур, а в 2003 р. – д-р іст. наук, проф. М. Д. Некоз. Наприкінці 2003 р. обов'язки декана виконував канд. філос. наук, доц. М. А. Лепський, який до призначення на посаду начальника Управління з питань внутрішньої політики Запорізької ОДА та заступника міського голови працював на факультеті доцентом кафедри політології та теорії управління. В 2004 р. його було обрано деканом факультету соціології та управління. Цю посаду він обіймає і тепер.

На факультеті плідно працює наукова школа проф. В. І. Воловика. Серед наукових здобутків Наукової школи соціальної філософії В. І. Воловика в дослідженні українського суспільства важливе значення мають:

- розроблення концептуальних засад філософії історії, філософії педагогіки, філософії політичної свідомості, філософії релігійної свідомості та філософії українського суспільства (В. І. Воловик);
- розроблення теорії соціального організму та морфології соціального світу (В. П. Бех);
- розроблення теорії етнічної ментальності (Р. О. Додонов);
- розроблення теорії соціальної перспективи, стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів, розроблення якісних методів соціального прогнозування (М. А. Лепський);
- соціально-філософський аналіз соціального проектування (Т. І. Бутченко);
- дослідження олігархії в контексті сучасних трансформаційних процесів в Україні (В. В. Глазунов);
- розроблення концепції життєустрою народу (В. О. Скворець);
- дослідження взаємозв'язку політичної та правової свідомості у формуванні ідеології державотворення (О. В. Краснокутський);
- соціально-філософський аналіз релігійної культури (І. І. Капріцин).

Великий внесок у розвиток факультету соціології та управління зробили представники Наукової школи соціальної філософії В. І. Воловика, який підготував десять докторів та 19 кандидатів наук, частина з яких плідно працює на факультеті. Серед них: декан факультету соціології та управління М. А. Лепський, завідувач кафедри

Колектив деканату. Зліва направо: перший ряд: заст. декана, доц. О. В. Маловічко, заст. декана, доц. Т. Ф. Бірюкова, заст. декана, доц. О. А. Безрукова; другий ряд: заст. декана, ст. викл. О. В. Бондаренко, декан, проф. М. А. Лепський, заст. декана, доц. І. О. Кудінов

соціальної філософії та управління Т. І. Бутченко, завідувач кафедри соціології В. О. Скворець, професори кафедри соціальної філософії та управління О. В. Краснокутський та В. В. Глазунов, кандидати філософських наук, доценти І. І. Капріцин, О. С. Маліновська та ін.

Проф. М. А. Лепський очолює дослідницький комітет соціологічного прогнозування Соціологічної асоціації України. Щорічно на факультеті соціології та управління проводяться міжнародні науково-практичні конференції: з патріотичного виховання молоді, а також соціального проектування та прогнозування майбутнього України», щорічна наукова конференція ЗНУ «Дні науки».

У студентському самоврядуванні діє Дебатний клуб факультету соціології та управління, який у партнерстві з громадськими організаціями «Нове бачення» та «Місто Z» провів свій перший Регіональний дебатний турнір для студентів на базі ЗНУ; захід відбувся у межах програми «Навчання демократії через дебати» для студентів різних областей України.

За участю д-ра філос. наук, проф. М. А. Лепського та канд. філос. наук, доц. Т. Є. Ніколаєвої розроблено концепцію та систему заходів взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування із Запорізькою громадою: муніципальні та громадські слухання, круглі столи, координаційні ради тощо. Наукова робота безпосередньо пов'язана з науково-експертною функцією соціології, політології, соціальної роботи, публічного управління. Викладачі факультету соціології та управління і кафедри політології (Т. Є. Ніколаєва, М. А. Лепський, О. М. Кіндратець, Є. Г. Цокур) є членами рад: соціально-економічного розвитку м. Запоріжжя, «Січової ради», газети «Запорізька січ», Координаційної ради з патріотичного виховання, Координаційної ради політичних партій та громадських об'єднань Запорізької ОДА; експертами телеканалів «Запоріжжя», «ТВ-5», «Алекс», газет «Індустріальне Запоріжжя», «Наше время +», «МП», радіостанцій ФМ «Великий Луг», «Ностальжі». З факультетом соціології та управління тісно пов'язаний життєвий шлях викладачів, які багато років на ньому працювали, а тепер – в інших навчальних закладах України. Серед них: професори Р. О. Додонов та О. П. Скідін, доценти О. В. Горпинич, П. О. Омельченко, Н. С. Абаніна, І. В. Дударева, Н. В. Крохмаль, Г. О. Нестеренко, С. О. Мартинюк, ст. викл. О. М. Токар.

Після симпозіуму в 2014 р. у Туреччині (м. Гіресун), з ініціативи проф. М. А. Лепського, факультет соціології та управління увійшов до групи університетів «Університети за мир», у складі якої налічуються університети восьми країн світу. Було проведено експертне опитування «Миротворення у гібридних війнах». У 2011–2017 рр. факультет співпрацює з програмами ЄС ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

Колектив кафедри соціології. Зліва направо: перший ряд: ст. викл. І. О. Павленко, доц. І. О. Кудінов, доц. Т. О. Ратушина, ст. лаб. К. О. Булавкіна; другий ряд: зав. каф., проф. В. О. Скворець, доц. Ю. О. Приймак, доц. О. А. Безрукова, ст. викл. О. В. Бондаренко, доц. Т. Ф. Бірюкова, ст. викл. Г. М. Корнієнко

Слід також зазначити, що і сьогодні факультет підтримує тісні взаємозв'язки з ВНЗ Польщі. В березні 2016 р. було організовано візит доктора Інституту політичних наук Варшавського університету Радзіслави Гортат до ЗНУ. В межах цього візиту проведено засідання політологічного клубу на тему «Проблема розвитку демократії в Польщі та Україні» за участю студентів і викладачів факультету та університету.

Поширене співробітництво з Софійським інститутом соціології (Республіка Болгарія), фахівцями Кордовського університету (Іспанія) та Технічного університету м. Дрезден (Німеччина).

11 квітня 2012 р. в ЗНУ спільно з Придніпровським науковим центром НАН України і МОН України, а також ДНУ ім. Олесья Гончара була проведена I Всеукраїнська науково-практична конференція «Придніпровська соціально-гуманітарні читання», присвячена проблемам розвитку соціально-гуманітарних наук в Україні та їх інтеграції у світовий науковий простір. Членом оргкомітету та головою секції № 1 «Соціологія, політологія» був М. А. Лепський. Щорічно проводяться «Дні науки Запорізького національного університету» у межах фестивалю науки Придніпровського наукового центру НАН України і МОН України.

Викладачі та студенти брали участь у грантових програмах USAID «Згуртуй громаду», «Залучення молоді до муніципального планування», Школи децентралізації 2016–2017 рр., розробляли дослідницькі програми, проводили маркетингові дослідження на виставці «АГРОТЕХСЕРВІС – 2017». Спільно з Торгово-промисловою палатою України факультет соціології та управління визначав ефективні форми реклами і зробив висновок, що найбільш ефективною є реклама в Інтернеті, на телебаченні та радіо. За участю факультету проводилися такі виставки: «Ярмарок освіти – 2016», «АГРОТЕХСЕРВІС – 2017» (1–3 березня), «Домострой – Весна – 2017».

До структури факультету входять чотири кафедри: кафедра соціології, кафедра політології, кафедра філософії і кафедра соціальної філософії та управління.

Колектив кафедри політології. Зліва направо: перший ряд: доц. Н. В. Горло, ст. викл. В. Ю. Заруба, проф. Т. Є. Ніколаєва, проф. О. М. Кіндратець; доц. С. І. Кальцева, доц. Л. С. Хорішко, доц. Ю. Г. Мальована, зав. каф., проф. Є. Г. Цокур, ст. викл. С. К. Локарев

Кафедру соціології створено у 2001 р. З 2005 по 2015 р. кафедрою завідував М. А. Лепський. Він доклав чимало зусиль до процесу формування запорізької соціологічної школи. Колектив кафедри займається підготовкою фахівців за напрямом «Соціологія», спеціалізаціями «Соціологія управління», «Соціологія політики» і «Соціологія реклами та масових комунікацій» ОС «бакалавр» та «магістр». У поточному навчальному році кафедра здійснює підготовку 132 студентів. З березня 2015 р. завідувачем кафедри працює д-р філос. наук, доц. В. О. Скворець.

Орденами «За заслуги перед Запорізьким краєм» III (2011) та II (2013) ступенів був відзначений М. А. Лепський за багаторічну сумлінну працю у сфері підготовки наукових кадрів у Запорізькій області.

З ініціативи проф. М. А. Лепського в 2009 р. створено Центр незалежних соціологічних досліджень ЗНУ, який очолює Н. Ю. Кузьмичова.

Колектив кафедри філософії. Зліва направо: перший ряд: ст. лаб. О. В. Цвірко, зав. каф., проф. Л. Д. Кривега; другий ряд: доц. К. Ель Гуссаб, проф. В. О. Таран, доц. П. В. Гончаренко

Кафедра політології. 1 вересня 2003 р. на факультеті соціології та управління почалася підготовка фахівців за спеціальністю «Політологія» (спеціалізація «Політичний менеджмент та реклама»). Протягом 2003–2013 рр. кафедру політології очолювала канд. філос. наук, доц. Т. Є. Ніколаєва, яка впродовж багатьох років є відомим політичним оглядачем на «ТВ-5», а нині – автором і ведучою передачі на ТРК «Алекс».

З червня 2013 р. кафедрою політології завідує д-р політ. наук, доц. Є. Г. Цокур. З 2007 р. на спеціальності «Політологія» здійснюється підготовка за двома спеціалізаціями – «Політичний менеджмент та реклама» і «Політичне та державне управління».

Після проходження повного курсу підготовки, фахівці-політологи здобувають такий фах і кваліфікацію: ОКР «бакалавр» – кваліфікація «політолог»; ОКР «спеціаліст» – кваліфікація «політолог, викладач політології»; ОКР «магістр» – кваліфікація «магістр політології, викладач вищих навчальних закладів».

У 2006–2007 рр. було проведено дослідження з питань регуляторної політики («Моніторинг ефективності впровадження Закону України «Про поліпшення якості адміністративних послуг в Україні», спільно з Управлінням регуляторної політики та Управлінням економіки Запорізької ОДА), яке відзначено Подякою Запорізької ОДА. Крім того, з ініціативи факультету соціології та управління в 2006–2007 рр. було проведено Всеукраїнське дослідження «Політичний міф про розкол України», до якого приєдналися ще шість ВНЗ України.

З 2012 р. на кафедрі політології діє аспірантура, а з 2014 р. – докторантура за спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Кандидати політичних наук готуються у трьох наукових школах: «Політичні детермінанти сталого розвитку» (д-р політ. наук, проф. О. М. Кіндратець), «Теорія політичної легітимності та актуальні проблеми теорії та практики державотворення» (д-р політ. наук, доц. Є. Г. Цокур), «Перспективи політичної науки» (канд. філос. наук, доц. Т. Є. Ніколаєва).

Викладачі кафедри політології працюють у спеціалізованих вчених радах із захисту кандидатських та докторських дисертацій. Д-р політ. наук, проф. О. М. Кіндратець та канд. політ. наук, доц. С. І. Кальцева є членами спеціалізованої вченої ради К 12.093.03 Маріупольського державного університету. Д-р політ. наук, доц. Є. Г. Цокур є членом спеціалізованої вченої ради К 64.053.09 Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

З 1993 по 2017 р. на кафедрі політології під керівництвом ст. викл. С. К. Локарева працює аналітичний центр «Політологічний клуб Запорізького національного університету».

У засіданнях Політологічного клубу брали участь: Президенти України Л. М. Кравчук, В. А. Ющенко, П. О. Порошенко; народні депутати України Л. К. Каде-нюк, С. В. Соболев, С. А. Кузьменко, І. Г. Богословська, С. І. Вакарчук, М. В. Томенко, Ю. В. Тимошенко.

У 2011–2017 р. кафедра політології спільно з іншими кафедрами факультету працювала над Проектом ПРООН ЄС «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду, II, III та IV фази». У межах взаємодії студенти відвідали сільські громади, провели тренінги; відбувається впровадження курсу «Сталий розвиток суспільства».

З 2014 р. кафедра політології спільно з іншими кафедрами факультету співпрацює у консорціумі «Університети за мир» у проєкті багатоканальної дипломатії з Гіресунським університетом (Туреччина), Кавказьким міжнародним університетом (Грузія), бере участь у виданні бюлетеня «VECTOR 4 Peace» Кавказького міжнародного університету.

Орденем Петра Могили та орденом «За заслуги перед Запорізьким краєм» III ступеня була відзначена канд. філос. наук, доц. Т. Є. Ніколаєва за багаторічну сумлінну працю у сфері підготовки кадрів.

Кафедра філософії існує з 1964 р. Спочатку її очолював д-р філос. наук, проф. А. Б. Коган, а згодом – д-р філос. наук, проф. В. І. Воловик. З 2000 р. кафедрою завідує д-р філос. наук, проф. Л. Д. Кривега. На кафедрі діють аспірантура (з 1992 р.) та докторантура (з 1997 р.) за спеціальністю 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії». Колектив кафедри формує світоглядну культуру студентів та підвищує їхню обізнаність щодо тенденцій розвитку сучасного світу і місця людини в ньому, прищеплює студентам бережне ставлення до історико-культурної спадщини країни.

Кафедра соціальної філософії та управління є найстаршою на факультеті соціології та управління. Її колектив здійснює підготовку студентів за спеціальностями «Соціальна робота», «Філософія» і «Публічне управління та адміністрування». За 22 роки існування вона пройшла декілька етапів розвитку.

Народження кафедри відбулося у 1995 р. Вона почала функціонувати при історичному факультеті під назвою кафедри соціології, політології та теорії управління. Першим завідувачем кафедри, а згодом і першим деканом факультету соціології та управління став д-р філос. наук, проф., заслужений діяч науки і техніки України В. П. Бех. В 1996 р. було здійснено перший набір студентів на спеціальність «Соціальна робота». Відтоді свою викладацьку діяльність почали Г. В. Бойко, Р. О. Додонов, Н. В. Крохмаль, М. А. Лепський, Н. О. Омельченко, В. П. Хапілова. Період з 1995 по 2001 р. можна вважати етапом створення

кафедри. Протягом цього часу відбулося відкриття двох існуючих і досі спеціалізацій, а саме «Управління соціальними процесами» та «Управління персоналом»; сформувалися психологічний, соціально-управлінський та філософський спектри навчального процесу; почала розроблятися наукова тема «Онтогенез соціального організму України».

З 2001 по 2006 р., коли відбувалося становлення факультету соціології та управління, з кафедри відокремилися кафедри соціології (2001) та політології (2004). Спочатку випускова кафедра зі спеціальності «Соціальна робота» мала назву кафедри політології та теорії управління (2001–2004), а потім – кафедри теорії та практики управління (2004–2006).

У цей час, у зв'язку зі створенням навчальних стандартів, проводилася робота над формуванням концепції підготовки менеджерів соціальної сфери. Кафедра пройшла акредитацію за ОКР «бакалавр», «спеціаліст» та «магістр соціальної роботи». Завдяки успішному захисту кандидатських дисертацій викладачами кафедри Г. В. Бойко, Т. І. Бутченком, О. В. Краснокутським, Г. О. Нестеренко, О. П. Масюком, О. М. Приймаком, В. П. Хапіловою та І. Ю. Чайкою підвищується рейтинг її кадрового складу. Кількість студентів на денній та заочній формах навчання в ці роки коливалася від 239 до 254 осіб.

У 2007 р. почався третій етап розвитку кафедри, яка отримала свою сучасну назву – кафедра соціальної філософії та управління. Відтоді та до 2015 р. її очолював д-р філос. наук, проф., заслужений діяч науки і техніки України В. І. Воловик, наступником якого став д-р філос. наук, проф. Т. І. Бутченко. За цей час на кафедрі відкрито магістратуру з державної служби (спеціальність «Публічне управління та адміністрування») і бакалаврат з філософії. Крім того, розширювалася підготовка фахівців за спеціальністю «Соціальна робота». В Економіко-правничому коледжі ЗНУ почали готувати молодших спеціалістів за цим фахом.

Колектив кафедри соціальної філософії та управління. Зліва направо: перший ряд: проф. І. Ю. Чайка, доц. В. І. Хапілова, доц. Г. В. Бойко, доц. О. В. Маловічко; другий ряд: проф. О. В. Краснокутський, зав. каф., проф. Т. І. Бутченко, доц. І. І. Капріцин, проф. О. М. Приймак, проф. В. В. Глазунов